

LESIDEE VAN JOS VAN HEST BIJ GROTE VOETEN, VAN HANS EN MONIQUE HAGEN

Grote voeten

mijn nieuwe schoenen
zijn zo groot
de hele wereld
past eronder

Hans en Monique Hagen

1

Schrijf op het bord in één regel de uitspraak op:

mijn nieuwe schoenen zijn zo groot de hele wereld past eronder.

Vraag de kinderen om op de regel te reageren. Hoe oud denken ze dat het kind is die die regel zegt? Waarom? Kunnen schoenen zo groot zijn dat de hele wereld eronder past?

2

Vraag de kinderen de uitspraak precies over te schrijven, maar er twee regels van te maken. Daarna verknippen ze de uitspraak tot drie regels, tot vier regels, tot nog meer regels. Welke regelverdeling vinden ze het mooist? Waarom? Boven hun beste verdeling zetten de kinderen een titel. Bespreek samen een paar resultaten. Laat daarna zien hoe de dichters Hans en Monique Hagen hun gedicht hebben geschreven. Door een uitspraak te verdelen over een aantal regels kunnen de afzonderlijke woorden meer nadruk krijgen. Zo ontstaat er een gedicht dat ruimte om zich heen heeft.

3

Ieder kind krijgt een groot vel papier, A3- of A2-formaat. De kinderen trekken hun rechterschoen uit, zetten hem midden op het papier en trekken met potlood of viltstift de omtrek van de schoen over. Daarna wordt de rechterschoen weer aan- en de linkerschoen uitgetrokken. In de schoenvorm op het werkpapier tekenen de kinderen zo precies als maar kan de zool van de linkerschoen na. Elke ribbel, elke vormpje, elk schaafplekje wordt nagetekend.

4

Als de kinderen klaar zijn met tekenen, gaan ze rondom de schoen woorden en zinnen schrijven. Stel de volgende vragen en geef elke keer even tijd om daarover te schrijven op een steeds wisselende plek op het papier.

- Schrijf op hoe je schoenen eruit zien: kleur, vorm, maat, materiaal, enzovoort.
- Schrijf namen van onderdelen van je schoen en bij elk onderdeel één of een paar woorden: veters (wit met vuil), hak (beetje schuin), neus (glimmend), enzovoort.
- Schrijf op waar je schoenen vandaan komen.
- Schrijf op waar je schoenen 's nachts staan.
- Schrijf op waar je schoenen allemaal zijn geweest.
- Schrijf over de verste plek waar je schoenen zijn geweest.
- Schrijf op waar je schoenen goed in zijn.
- Schrijf iets belangrijks op wat je schoenen hebben meegemaakt.
- Schrijf op waar je schoenen bang voor zijn.
- Schrijf op wat je schoenen in de kast zeggen tegen andere schoenen.

5

De kinderen onderstrepen op hun papier belangrijke of bijzondere woorden of zinnen. Die gebruiken ze om op een kladblaadje een uitspraak te schrijven van een twaalftal woorden. De uitspraak kan beginnen met *mijn ... schoenen*, maar dat hoeft niet.

6

De kinderen experimenteren hoe ze hun uitspraak kunnen verknippen en er twee, drie, vier of meer regels van kunnen maken. Ze kiezen de beste oplossing en geven hun gedicht een titel.

Nikes

We halen elkaar
steeds in
en toch
blijven we
bij elkaar.

Thom, groep 6

Vies

Soms zit er hondenpoep
tussen onze ribbeltjes
vlak bij onze neus!

Ana, groep 6

Mijn oude
vuile
versleten
kapotte
schoenen
lopen het lekkerst.

Tim, groep 5

LESIDEE VAN JOS VAN HEST BIJ GROEN, VAN SJOERD KUIJPER

Groen

In de lente, ieder jaar,
spat de kleur groen
uit elkaar
in veertig kleuren groen.

kijk maar:

lichtgroen
donkergroen
dofgroen
flonkergroen
poepgroen
snoepgroen
krijt op de stoepgroen
mosgroen
bronsgroen
kikkertje plonsgroen
standgroen

zinkgroen
snot aan je pinkgroen
rijtuiggroen
grachtengroen
niet langer wachtengroen
appelgroen
olijfgroen
zeeziek is mijn lijfgroen
ditgroen
datgroen
kroos op de katgroen
slagroen
komkommergroen
stomgroen
nog stommergroen
hekgroen
gekgroen
andijvie met spekgroen
dank u welgroen
alstublieftgroen
ik ben voor het eerst verliefdgroen
blauwgroen
grijsgroen
vinkiegroen
sijsgroen
bakken tjaptjoigroen
liters hiep hoigroen
oud monumentengroen
leve de lentegroen.

In de zomer,
niets aan te doen,
zijn alle kleuren
groen
weer groen.

Sjoerd Kuiper

1

Lees met elkaar het gedicht. Wie kan het heel snel hardop lezen? Wie sommige stukjes heel vlug en ander weer heel langzaam? Wie kan het lezen als een rap? Wie kan het voorlezen als een muziekstuk? Laat het gedicht klinken met twee stemmen, met drie stemmen, met veel stemmen door of achter elkaar.

2

Vraag de kinderen om de mooiste kleur groen uit het gedicht te kiezen en praat er samen over. Idem met de lelijkste kleur groen. De vreemdste. De saaiste.

3

Noem woorden en vraag de kinderen er een kleur bij te associëren en die op te schrijven. Welke kleur hoort bij de volgende woorden: *stad, vrijdag, fiets, moeder, school, rennen, verjaardag, hoofdletter A, uitroepetekens, 22, vader, kussen, hoo, fluisteren*? Daarna schrijven de kinderen achter elke kleur een verfijning van die kleur. Dat woord kan een bestaand woord zijn of een nieuw woord. Bijvoorbeeld:

stad – blauw – waterblauw
moeder – rood – lippenstiftrood
verjaardag – oranje – vlaggetjesoranje

4

Doe deze oefening opnieuw met een ander woordenlijstje. Bijvoorbeeld: *eiland, snurken, punt, V&D, nou, dierentuin, kleine letter f, zondag, opa, vechten, juf, bang, kring, 1000, vrede, knikkebollen, goeiemorgen.*

5

De kinderen kiezen drie woorden en bijbehorende kleuren uit en schrijven daar een kleurzin over op. Bijvoorbeeld:

Mijn moeder zoent rood, lippenstiftrood.

Goeiemorgen klinkt geel als zonlichtgeel

De kleine letter f maakt een blauw geluid, een lichtblauw geluidje.

6

De kinderen kiezen één van hun drie kleurzinnen uit. Ze verknippen die tot twee of drie regels. Dat is het begin van hun gedicht. Ze gaan door op het beeld dat die regels oproepen. Wat zie, hoor, denk, ruik, voel je er nog meer bij? De kinderen houden hun regels kort. Er mag niet gerijmd worden aan het eind van de regel. Rijm dat zich goed verstoppt, mag wel. Het gaat niet om een verhaaltje met doorlopende zinnen, maar om een kort gedicht waarin een kleur de hoofdrol speelt. Het mag hier en daar vreemd zijn; niet alles hoeft je te begrijpen.

Moederspuug

Mijn moeder zoent rood,
lippenstiftrood.

Op mijn wang komt een rood vlekje
een lippenstiftrood vlekje.

Dat mag niet van mijn moeder
dus ze poetst het er weer af.

Met een beetje spuug.

Bram, groep 6

Geel

Goeiemorgen
klinkt geel
als zonlichtgeel
als knuffelgeel
als dekbedgeel
als theegeel
als eigeel
als ontbijtgeel
als heelveelgeel
Goeiemorgen!

Tisca, groep 5

f

De kleine letter f
maakt een blauw geluid
ffffff, hoor je het?
een lichtblauw geluidje
het is weg voordat je het weet
zo licht zo blauw
zo lichtblauw
als een kleine letter f.

Ruben, groep 5

Veel kinderen vinden het leuk om vaker zo'n kleurassociatie te doen. Haal daarvoor woorden (zelfstandig naamwoorden, bijvoeglijke naamwoorden, werkwoorden, stopwoordjes, namen, cijfers, letters en begrippen) uit taalboeken, dichtbundels, kranten en reclamefolders.

LESIDEE VAN JOS VAN HEST BIJ ENGEL, VAN TED VAN LIESHOUT

Engel

Als ik naar mijn schouderbladen
grijp, voel ik vleugelstompjes.
Ik wist wel dat ik eigenlijk
een engel ben. Daarom en dus
kan ik ook waarzeggen; ik heb

altijd minstens voor de helft gelijk.
Maar mijn moeder gelooft niet in mij.
Ze zegt: Houd op met dat gezeik.

Dat had ze beter niet kunnen zeggen!
Ik zal voorspellen dat ze doodgaat
met veel pijn, voor straf. Ik wacht
alleen nog even tot ik zelf weet
hoe macaroni met ham en kaas moet.

Ted van Lieshout

1

Lees samen het gedicht van Ted van Lieshout. Vraag de kinderen wat ze de mooiste regel van het gedicht vinden. En wat de lelijkste? Ga zo ook op zoek naar het mooiste woord en het lelijkste. Waarom vinden de kinderen dat? Waarom staat die ene regel met schuine lettertjes? Hoe oud, denken ze, dat de ik-figuur is die zich in het gedicht uitspreekt? Is het een jongen of een meisje? Denken ze zelf ook wel eens zoiets als die ik-figuur?

2

De moeder van de ik-figuur van het gedicht zegt: *Houd op met dat gezeik*. Dat is niet zo'n aardige zin om te horen. Maar misschien zegt ze ook wel eens tegen de ik dat hij (of zij) een engel is.

Laat de kinderen kiezen voor hun vader of hun moeder. Ze schrijven een korte regel op die hun moeder of vader wel eens (of vaak) tegen hen zegt, een positieve uitspraak, een plusregel.

Bijvoorbeeld:

Wat doe je dat goed!

3

Daaronder schrijven ze een korte regel, een negatieve uitspraak die hun moeder of vader wel eens tegen hen zegt. Zoals de moeder van de ik in het gedicht: *Houd op met dat gezeik*.

4

De kinderen slaan een regel over. Dat is een witregel. Zo komt er ruimte en lucht in het gedicht.

5

Vervolgens schrijven de kinderen een korte regel die begint met *Mijn moeder* of *Mijn vader* en waarin iets positiefs over hun moeder of vader staat, iets over hun uiterlijk, hun gedrag, iets wat ze goed kunnen of goed doen. Overdrijven mag.

6

De volgende regel begint met *maar* en gaat over iets negatiefs van het uiterlijk of gedrag van hun vader of moeder. Overdrijven mag. Je mag zelfs liegen, maar het moet wel lijken of het echt is.

7

Na een witregel schrijven de kinderen twee korte regels naar eigen inzicht.

8

De kinderen besluiten hun gedicht met een herhaling van regel 1 of 2 en met een verrassende slotregel. Wat is een sterke regel om het gedicht mee te eindigen?

9

Laat de kinderen naar hun gedicht kijken. Staan er overbodige woorden in die weggestreept kunnen worden? Kunnen de regels korter en krachtiger? Of moeten er nog extra woorden in of regels bij om het geheel spannender te maken? Staan de witregels op de goede plek? Wat zou een goede titel zijn? Moet er hier en daar een uitroepetekens staan?

De kinderen schrijven hun gedicht in het net en dragen het eventueel op aan hun moeder of vader.

Portret van mijn vader en mij (voor mijn vader)

Goed gedaan!
Ruim je rommel op!

Mijn vader fluit als hij goeie zin heeft
Maar hij moppert bij kwaaiie zin

Mijn vader leert me fluiten
Mopperen gaat vanzelf

Ruim je rommel op!
Ik ruim mijn rommel op en fluit

Stijn, groep 6

De twee kanten van mijn moeder

Ik kan je wel opvreten, schatje
Meid, ik plak je achter het behang

Mijn moeder is de beste in knuffelen
Maar ze kan ook flink schreeuwen

Dan stop ik mijn vingers in mijn oren
Want ik wil haar niet horen

Meid, ik plak je achter het behang!
En ik ga je opvreten, denk ik dan.

Julie, groep 6

Bovenstaande stap-voor-stap-spelregels kunnen voor kinderen een houvast zijn. Varieer erop. Laat kinderen die met eigen regels of ideeën komen hun gang gaan.

--

LESIDEE VAN JOS VAN HEST BIJ OZO HEPPIE, VAN JOKE VAN LEEUWEN

Ozo heppie

Ik voel me ozo heppie,
zo heppie deze dag
en als je vraagt: wat heppie
als ik eens vragen mag,
dan zeg ik: hoe wat heppie,
wat heppik aan die vraag,
heppie nooit dat heppieje
dat ik hep vandaag?

Joke van Leeuwen

1

Lees het gedichtje van Joke van Leeuwen voor. Vraag welk kind het ook wil voorlezen. Er is een liedje met deze tekst. Kennen de kinderen dat? Praat met elkaar over het woord *heppie*. Wat is dat? Wanneer voel je je heppie?

2

Verzamel samen op het bord andere woorden voor heppie: gelukkig, vrolijk, enzovoort. Verzamel woorden voor het omgekeerde van heppi: verdrietig, droevig, rot, enzovoort. Verzamel ook andere woorden die aangeven hoe je je kunt voelen: van boos tot stil, van driftig tot landerig.

3

De kinderen kiezen een gevoelswoord van het bord en schrijven dat op een kladblaadje. Ze bedenken minstens vijf zelfstandige naamwoorden die beginnen met de beginletter van hun gevoelswoord. (In sommige groepen is het goed om dat eerst gezamenlijk te doen. Sommige kinderen weten wat een zelfstandig naamwoord is, voor anderen moet het uitgelegd worden: een woord waar je *een* voor kunt zetten.) Het is leuk als er bij het rijtje zelfstandige naamwoorden ook een dier zit. Vrolijk: vogel, vaas, vriendje, vink, voet, enzovoort.

4

Op een soortgelijke manier schrijven de kinderen bij hun beginletter een paar bijvoeglijk naamwoorden en werkwoorden.

Vrolijk: vies, vurig, vlammend, enzovoort.

Vrolijk: vinden, vergeten, verliezen, varen, enzovoort.

In de bovenbouw kunnen de kinderen ook op zoek gaan naar woorden in het woordenboek.

5

Vraag de kinderen om een regel op te schrijven die net als in het gedicht van Joke van Leeuwen begint met *Ik voel me ...* en waar ze hun gevoelswoord op laten volgen. Doe zelf als ondersteuning en inspiratie op het bord mee met een beginletter die niemand heeft.

Bijvoorbeeld:

Ik voel me zenuwachtig

6

In regel 2 schrijven de kinderen

zo ... als een ...

Ze herhalen hun gevoelswoord en vullen een zelfstandig naamwoord in van hun lijstje.

Bijvoorbeeld:

zo zenuwachtig als een zeeslak

7

In regel 3 herhalen ze hun zelfstandig naamwoord en zetten er een bijvoeglijk naamwoord voor:

zo zenuwachtig als een zoute zeeslak

8

Regel 4 is een korte regel die begint met *die* of *dat* en waarin nog een ander woord zit dat met dezelfde klank begint:

die moet afzwemmen in de zoute zee

9

Regel 5 wordt ingevuld naar eigen keuze. Graag met een woord dat begint met dezelfde klank.

in de zoute zuidzee

10

Als slot worden regel 1 en 2 herhaald als regel 6 en 7.

Ik voel me zenuwachtig

zo zenuwachtig als een zeeslak

Zo ontstaat er een gedichtje dat rond komt, zichzelf in de staart bijt, met regels die zich herhalen en met klanken die terugkomen. Een gedichtje dat klinkt als een muziekje.

Ik voel me zo verlegen
zo verlegen als een vis
een vis met vier verlegen vinnen
die met zijn vier vinnen viool moet spelen
op een visviool
ik voel me zo verlegen
zo verlegen als een vis

Jenny, groep 5

Ik voel me gezellig
zo gezellig als een grapje
een geinig grapje van hahaha
een geinig grapje van hihih
zo hahahagezellig
als een hihihigrapje
zo gezellig voel ik me

Jeffrey, groep 5

Op de opdrachten per regel kan natuurlijk gevarieerd worden. Sommige kinderen vinden het heerlijk om precies te weten wat ze moeten doen; anderen bedenken liever zelf wat en gaan hun eigen gang.

LESIDEE VAN JOS VAN HEST BIJ FEEST VAN EDWARD VAN DE VENDEL

Feest

Wat kreeg ik toen ik twee werd?
Boeken, blokken en een bal.
En wat kreeg ik op m'n derde?
Autootjes (die had ik al).
Toen ik vier werd deze fiets,
maar toen ik één werd?
Ook wel iets.
Maar wat precies zijn we vergeten
en omdat we dat niet weten
is die dag voor niks geweest.
Hiep hiep hoera dus – wie dit leest:
Ik geef een feestje. Nu meteen.
Kom vanmiddag met cadeautjes,
ik ben jarig.
Inhaal-één.

Edward van de Vendel

1

Vraag de kinderen of ze weten wat een *inhaal-één* is. Het is een nieuw woord dat nog niet in het woordenboek staat. Wat zou het kunnen zijn? Stimuleer de kinderen om hun fantasie te gebruiken en zo tot allerlei oplossingen te komen.

2

Vertel dat u een gedicht gaat voorlezen dat eindigt met dat woord *inhaal-één*. Lees het gedicht van Edward van de Vendel voor en laat de kinderen er kort op reageren. Lees het gedicht nog eens voor. Bij een tweede keer vallen voor veel kinderen de regels beter op hun plek.

3

Op een kladpapier schrijven de kinderen hun antwoorden bij de volgende vragen:

- a) Hoeveel jaar ben je?
- b) Wat is een leuk of belangrijk cadeau dat je op je laatste verjaardag hebt gekregen?
- c) Schrijf wat losse woorden op over dat cadeau.
- d) Schrijf een regel op uit een verjaardagsliedje.
- e) Wat is het allereerste verjaardagscadeau dat je ooit kreeg?
- f) Schrijf wat losse woorden op over dat cadeau.
- g) Hoeveel jaar was je toen je dat cadeau kreeg?
- h) Schrijf een zinnetje op dat mensen op een verjaardag tegen jou zeggen.
- i) Verdubbel je leeftijd. Hoe oud ben je dan?
- j) Wat voor cadeau krijg je dan misschien?
- k) Schrijf wat losse woorden op over dat cadeau.

4

De kinderen gebruiken hun kladpapier met aantekeningen om regel voor regel een gedicht te schrijven.

a) De eerste regel is ook de eerste regel van het gedicht van Edward van de Vendel. De kinderen vullen daar de leeftijd in die ze hebben opgeschreven bij vraag g:

Wat kreeg ik toen ik 1 werd?

b) Op regel 2 schrijven ze hun antwoord e:

Coco, nog steeds mijn lievelingsbeer

c) Op de volgende regel schrijven ze wat meer over dat cadeau. Ze gebruiken daarvoor hun woorden bij vraag f. Het kunnen ook twee of drie regels worden:

Een knuffelbeer

met een rood kraagje

en een geel hoofd

d) Dan volgt een regel uit een verjaardagsliedje (antwoord d):

Lang zal hij leven!

e) De kinderen slaan een regel over (een witregel) en herhalen de eerste regel maar dit keer met hun leeftijd van nu (antwoord a):

Wat kreeg ik toen ik 10 werd?

f) Op de volgende regel het antwoord (b):

een stuiterbal

g) Gevolgd door een of meer regels waarin wat over dat cadeau wordt verteld:

een stuiterbal die je

tegen de muur gooit

en dan komt hij terug

Coco weet niet wat hij ziet

h) Een regel met het antwoord h:

Lang zal je kleven

in de chocopasta!

i) Na een witregel volgt de regel: En wat zal ik krijgen als ik .. word? Daar wordt het antwoord i) ingevuld:

En wat zal ik krijgen als ik 21 word?

j) Een antwoordregel met het antwoord dat op het kladpapier bij j) te vinden is:

Een helicopter

k) Gevolgd door een of meer regels met de woorden op het kladpapier bij k)

en Coco mag mee

met zijn rood kraagje

en zijn geel hoofd

in de witte wolken

l) Het gedicht eindigt met een vreemd woord. De kinderen plakken hun drie cadeaus aan elkaar en maken zo één grappig woord:

op knuffelstuiterbalhelicopter

m) Als laatste bedenken de kinderen een titel voor hun gedicht. Ze bekijken of lange regels

ingekort kunnen worden en overbodige woorden weggestreept. Ze luisteren of het gedicht klinkt als een gedicht, als muziek van klanken.

Mijn leven

Wat kreeg ik toen ik 1 werd?

Coco, nog steeds mijn lievelingsbeer

een knuffelbeer

met een rood kraagje

en een geel hoofd

Lang zal hij leven!

Wat kreeg ik toen ik 10 werd?

Een slimme stuiterbal

een stuiterbal die je

tegen de muur gooit

en dan terugkomt

Coco weet niet wat hij ziet
Lang zal je kleven
in de chocopasta!

En wat zal ik krijgen als ik 21 word?
Een helicopter
en Coco mag mee
met zijn rood kraagje
en zijn geel hoofd
in de witte wolken
in de knuffelstuijterbalhelicopter

David, groep 7

Een roze reis

Wat kreeg ik toen ik twee werd?
Een roze jurk met bloemen
Ik vond hem geweldig
En de kop van de kat was jarig!

Wat kreeg ik toen ik tien werd?
Een knuffelbeer
Als je op zijn neus drukte, zong hij
De kop van de kat was jarig
Zo weer een jaar erbij, haha!

Wat zal ik krijgen als ik 20 word?
Natuurlijk een wereldreis
Naar Amerika, Australië en Afrika
Een roze jurkknuffelwereldreis!

Tanya, groep 7

In groepen waarin kinderen nog niet zoveel ervaring hebben met gedichten schrijven, is het goed om heel gestructureerd te werken, opdracht na opdracht, regel na regel. Dat geeft houvast en plezier. De resultaten lijken wat structuur betreft natuurlijk op elkaar. Als kinderen vaker gedichten hebben geschreven, kunnen ze meer hun eigen gang gaan. De gedichten worden dan gevarieerder van vorm en toon.

LESIDEE VAN JOS VAN HEST BIJ *IN JE HOOFD*, VAN THEO OLTHUIS

In je hoofd

In je hoofd
kun je alles.
Fietsen naar de maan,
boven op de wolken staan.
Strelen met je handen los,
lopen door een donker bos.
Vechten als een tijger,
dansen met een elf.
Afscheid nemen
zonder tranen,
alles gaat vanzelf.

Theo Olthuis

1

Lees het gedicht van Theo Olthuis voor en praat er samen over. Vraag de kinderen waar het gedicht over gaat. Lees het nog eens voor. Wat betekenen de eerste regels: *In je hoofd / kun je alles*? In de volgende regels worden allerlei onmogelijke of bijna onmogelijke wensen genoemd, dingen die de kinderen misschien ook zouden willen. Vragen die aan de orde kunnen komen: Hoeveel wensen staan er in het gedicht? Welke wens is ook een wens van jou? Over welke wens heb jij nog nooit nagedacht? Wat is: *Strelen met je handen los*? En hoe komt het dat sommige wensen in je hoofd vanzelf uitkomen? Gaat dat in alle hoofden van kinderen zo? En in hoofden van grote mensen? Bespreek ook de lengte van de regels. Uit hoeveel woorden bestaat de kortste regel van het gedicht? En de langste?

2

De kinderen kiezen een wensregel uit het gedicht die ze zelf ook graag zouden willen meemaken. Bijvoorbeeld: *Fietsen naar de maan*. Dat is de titel van hun gedicht in wording.

3

Hun eerste regel begint met *Ik*. De titel wordt omgebouwd in een mededeling dat de wens is uitgekomen. Dus: *Ik fiets naar de maan*.

4

In hun tweede regel schrijven de kinderen heel kort iets op over een belangrijk woord uit regel 1. Wat kun je kort vertellen over de fiets bijvoorbeeld? Of over de maan? Het is mooi als het desbetreffende woord uit regel 1 in 2 weer wordt genoemd. Zeg aan kinderen die het moeilijk vinden dat er in regel 2 een kleur moet voorkomen. Zo'n beperking kan juist ruimte geven.

5

In de derde regel staat kort een vervolg: wat gebeurt er verder? Of hoe gebeurt dat? Zeg aan kinderen die het moeilijk vinden dat er in regel 3 een geluid moet voorkomen.

6

De vierde regel is een herhaling van regel 1.

7

De kinderen sluiten hun gedicht af met één of twee verrassende regels. Die mogen rijmen, maar dat hoeft niet.

Fietsen naar de maan

Ik fiets naar de maan
De maan is vol
Mijn fiets gaat snel
Ik fiets naar de maan
Gele maan
Ik kom eraan!

Minke, groep 5

Boven op de wolken staan

Ik sta boven op een wolk
Een witte wattenwolk
Stilletjes zweef ik
Door de blauwe lucht
Ik sta boven op een wolk
Ik kom van zee
Ga met mij mee!

Floor, groep 5

Lopen door een donker bos

Ik loop door een donker bos
Een donker bos in de zwarte nacht
De witte bomen kreunen als spoken
Ik loop door een donker bos
Ik ben niet bang
Ik zing een lied
Mij krijgen ze niet

Daan, groep 6

Vechten als een tijger

Ik vecht als een tijger
Een zwarte tijger met gele ogen
De tijger schreeuwt
Ik vecht als een tijger
Met een woeste kop
Ik vreet je op.

Abdel, groep 6

De instructies per regel zijn bedoeld om de kinderen op weg te helpen. Als zij andere ideeën hebben, laat ze die dan uitwerken. Belangrijk is, om net als Theo Olthuis, korte regels te maken. Een regel van één of twee woorden kan heel krachtig zijn. Welke woorden in het kladgedicht kunnen worden gemist, dus doorgestreept?

8

Op een soortgelijke manier kunnen kinderen gedichten schrijven over eigen wensen die niet in het gedicht staan. Ze maken dan eerst een rijtje fantastische eigen wensen (Onzichtbaar zijn als het je uitkomt. In een circus werken. Wonen in een gezin met veel kinderen.) Uit die voorraad kiezen ze een wens. Regel voor regel schrijven ze er een gedicht over. Dat doen ze volgens eigen inzicht. Het gedicht mag langer zijn dan zes regels. Hier en daar mag het rijmen, als het maar spannend rijm is.

In een circus werken

Ik werk in een circus
In een wit jurkje
Dans ik op een bruin paard
Mijn paard heet Bella
Ik dans op haar rug
Mijn paard draait rondjes
De mensen klappen
Ik draai en buig en dans
Ik werk in een circus
Ik heet Mariejella
Mijn paard heet Bella

Lieke, groep 7

LESIDEE VAN JOS VAN HEST BIJ ZOMAAR, VAN ERIK VAN OS

Zomaar

Dat zo'n mooi meisje
tegenover mij in de trein
zo'n fotomodellig meisje
met van die fonkelende ogen
met van dat engelenhaar
en zo'n perzikhuidje
met van die kuiltjes in haar wang
en een lieve glimlach
van hier tot waar ik moet zijn
dat zo'n mooi meisje
zomaar ineens
in haar neus begint te peuteren.

(En het nog opeet ook.)

Erik van Os

1

Lees samen met de kinderen het gedicht. Waarom moet je erom lachen? Wat is er leuk of bijzonder aan? Het onverwachte eind, regels als *een lieve glimlach van hier tot waar ik moet zijn*, de herhaling *dat zo'n mooi meisje*, woorden als *fotomodellig* en *perzikhuidje*.

2

Vraag de kinderen om iemand te kiezen die ze goed kennen en die ze lief of aardig vinden. Op een kladblaadje schrijven ze op wie het is: hun vader, moeder, juf, meester, vriend, vriendin, broer, zus, oom of tante.

3

De kinderen schrijven (ant)woorden bij hun persoon op de volgende vragen. Geef steeds even tijd om na te denken en stel dan de volgende vraag.

- Hoe mooi/lief/sterk ziet jouw persoon eruit? De kinderen schrijven losse woorden op over ogen, wangen, haar, armen, benen, kleren, enzovoort.

- Wat is bijzonder leuk aan jouw persoon? Losse woorden over hun gedrag, manier van praten en doen, hoe ze lachen, je helpen, enzovoort.

- De kinderen schrijven drie dingen op die ze heel goed vinden van hun persoon.

- De kinderen schrijven iets heel gekks op over hun persoon, iets vreemds of grappigs wat hun persoon ooit heeft gedaan: een wonderlijk kledingstuk, een gekke uitspraak, een onverwachte kant.

4

Vraag de kinderen om hun verzamelde woorden te gebruiken om een gedicht te maken over hun persoon, geïnspireerd op het gedicht van Erik van Os. De eerste regel luidt: '*Dat zo'n..*'. In het vervolg van het gedicht beschrijven ze hun persoon. Rijmen is verboden. Overdrijven mag/moet. Een gedicht is groter dan de waarheid. Het is mooi als er in het gedicht een verloop zit van gewoon naar steeds meer bijzonder. De slotregels moeten natuurlijk verrassend zijn.

5

De kinderen geven hun gedicht de titel: '*Voor mijn..*'. Het gedicht kan later gegeven worden aan de desbetreffende persoon.

Voor mijn vader

Dat zo'n sterke vader
met een stoer hoofd met snor
met een lach die buldert door het huis
met handen die kunnen boksen en vangen
met voeten die kunnen schoppen en rennen
met spierballen zo groot als tennisballen
dat zo'n sterke vader

laatst moest huilen om een film
(en toen deed alsof ie het niet deed)
dat vind ik, ja hoe zal ik het zeggen,
eigenlijk toch ook wel stoer.

Reinier, groep 8

Alternatief: Eerst op bovenstaande manier met alle kinderen samen een gedicht maken op het bord. De persoon over wie het gedicht gaat is de leerkracht.

Varianten: Een soortgelijk gedicht schrijven over iemand die je niet zo aardig vindt maar die aan het eind er toch verrassend positief uitkomt.

Een soortgelijk gedicht schrijven over een (huis)dier of over een geliefd voorwerp

--

LESIDEE VAN JOS VAN HEST BIJ WELTERUSTEN, RUUD OSBORNE

Welterusten

ik slaap één hoog
neem de trap
of bij erg moe de lift

doe de maan aan
poets de sterren op
stuur de wolken naar morgen

ik lig op mijn rug
heb vandaag weer tijd afgelegd
bedank wakker voor deze dag

de slaap heeft mijn sleutel
laat zichzelf binnen
doet alsof hij thuis is

zal pas aan het schemerlicht
een lift vragen

Ruud Osborne

1

Lees samen het gedicht en vraag de kinderen het mooiste stukje op te schrijven. Bespreek een paar mooie stukjes die de kinderen hebben gekozen. Vraag wat ze erbij denken of zien.

2

Voer een gesprek over slapen gaan. Vragen die aan bod kunnen komen: Hoeveel treden moet jij op (gerekend vanaf de straat) om in bed te komen? In wat houding lig je in je bed, val je in slaap? Vertellen en voordoen! Wordt je 's ochtends in dezelfde houding wakker? Val je makkelijk in slaap? Hoe gebeurt dat precies?

3

De kinderen kiezen iemand die ze lief vinden en schrijven daar woorden bij op.
Lieve woorden die die iemand altijd zegt. Bijvoorbeeld: schatje.
Mooie woorden die bij die iemand horen. Bijvoorbeeld: fiat.
Andere speciale woorden die bij die persoon horen. Bijvoorbeeld: vertellen.

4

De kinderen gebruiken hun lieve, mooie, speciale woorden om een slaaplied te schrijven. Hier en daar mag het rijmen, maar niet in elke regel. De titel is *Slaaplied voor...* De kinderen kiezen, als ze dat makkelijk vinden, één van de regels van de dichter Ruud Osborne als beginregel. Ze houd hun liedje kort. Als ze klaar zijn, controleren ze of hun gedicht klinkt als een liedje. Zit er muziek in? Kan het nog mooier, beter, muzikaler? Soms klinkt het heel goed om een (stukje van) een regel te herhalen.

Slaapliedje voor opa Bert

Doe de maan aan en ga slapen schatje
doe je ogen dicht en ga rijden schatje
in je fiat in je fiatje

Vertel de sterren hoe hard je slaapt
vertel de maan hoe hard je gaat

Alexander, groep 6

LESIDEE VAN JOS VAN HEST BIJ *SCHUILHUT*, VAN KAREL EIJKMAN

Schuilhut

Trek me over je heen
en ik zal je verwarmen.
Trek maar bij me in
bij mij kan je schuilen
en uithuilen terwijl niemand het ziet.
Aan mij veeg je je tranen af
en alles buiten sluit ik uit.

Maar laat me niet in kreukels op de vloer
dat is niet eerlijk, dat heb ik niet verdiend.
Ik ben tenslotte je dekbed.

Karel Eykman

1

Vertel dat u een raadselgedicht gaat voorlezen. Het heet *Schuilhut*, gaat dus over een schuilhut, maar eigenlijk is het onderwerp van het gedicht iets anders. Maar wat? Lees de kinderen het gedicht voor, maar stop bij het laatste woord: *Ik ben tenslotte je...*

2

Vraag de kinderen wat het laatste woord van het gedicht zou kunnen zijn. Bespreek hun antwoorden: waarom denk je dat? Kom niet meteen met het goede antwoord. Lees tot slot het gedicht in zijn geheel nog eens. Een 'ik', een dekbed spreekt zich uit. Welke dekbed-regels vinden de kinderen het mooist. Ga samen op zoek waar het gedicht rijmt, waar klinkers terugkomen.

3

Vraag de kinderen om een lijst te maken van minstens tien dingen op hun slaapkamer. Grote en kleine dingen, van knuffel tot plafond. Vraag ze ook woorden op te schrijven waarvan ze denken dat niemand die heeft.

4

De kinderen kiezen één woord uit hun rijtje en verzamelen daar woorden bij. Stel daarvoor in een rustig tempo de volgende vragen.

- Hoe ziet jouw voorwerp eruit? Kleur, vorm, materiaal enzovoort.
- Wat voor geluid maakt jouw voorwerp, of hoe kan het klinken?
- Hoe ruikt jouw voorwerp, hoe voelt het aan?
- Wat kan je voorwerp, wat kan het niet en zou het misschien wel willen?

- Wat heeft je voorwerp meegemaakt?
- Waar denkt je voorwerp vaak aan?
- Waarover droomt het? Wat is een grote wens?
- Waar is je voorwerp bang voor?

5

Vraag de kinderen om met hulp van hun verzamelde woorden een raadselgedicht te schrijven over hun voorwerp. In het gedicht is het voorwerp aan het woord, het is een 'ik', net zoals het dekbed in het gedicht van Karel Eykman. Wat het voorwerp is, wordt niet verklapt. De kinderen proberen, net als Karel Eykman, hier en daar verstoep te rijmen, ze laten klinkers terugkomen. Ze houden de regels kort en maken hier en daar ruimte voor een witregel.

6

De raadselgedichten worden voorgelezen en besproken. De kinderen maken van hun gedicht een poster en bedenken iemand aan wie ze die kunnen geven.

Voor mijn vader die nog steeds een klusje moet doen

Ik hang hier maar
ik doe het niet
ik ben al tijden stuk

Ik hang zo hoog
niemand komt bij me
behalve dan wat vliegen
en een spin

Mijn leven heeft geen zin
want ik ben dood en donker

Jaloers ben ik op het bedlampje
dat kan zo lekker schijnen

Ach was er maar
iemand die een nieuwe lamp
in me wilde draaien

Jasmine, groep 7